

УРОЖАЙНІСТЬ ПОСІВІВ БУРКУНУ БІЛОГО В ОДНОВИДОВИХ ТА СУМІСНИХ ПОСІВАХ В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Свистунова І.В., доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Захлебасв М.В.,
кандидат сільськогосподарських наук,

Бібік Д.І., магістр,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

irinasv@ukr.net

До головних чинників зростання економічної ефективності галузі тваринництва належить виробництво трав'янистих кормів збалансованих за вмістом перетравного протеїну. В Україні в усіх регіонах існує значний дефіцит високопротеїнових кормів. Ефективним способом вирішення означеної проблеми та потужним резервом зниження собівартості продукції тваринництва є багаторічні бобові трави [2]. Уведення до складу

травосумішей бобових компонентів дозволяє одержувати високопоживні корми для тварин низькозатратним, екологічним та енергозберігаючим способом [1].

Поряд із поширеними багаторічними бобовими культурами, такими як люцерна посівна, конюшина лучна та еспарцет виколистий, які найчастіше використовують при формуванні бобово-злакових агрофітоценозів, на особливу увагу заслуговує буркун білий – цінна кормова культура, яка навіть за екстремальних гідротермічних умов формує сталі та високі врожаї зеленої маси, кожен кілограм якої містить 34-44 г перетравного протеїну [2, 3].

При розробці агротехніки вирощування змішаних посівів важливе значення має знання закономірностей росту і розвитку їх компонентів та взаємовплив культур у травосуміші в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах, що істотно обумовлює кормову цінність таких посівів та ефективність використання кормової площі [1, 3]. Разом з тим, наукових даних щодо технологічних особливостей вирощування буркуну білого в змішаних посівах зі злаковими культурами в умовах Правобережного Лісостепу на сьогодні є недостатньо.

Метою досліджень було встановити особливості формування урожайності вегетативної маси буркуну білого в одновидових та сумісних посівах зі злаковими компонентами залежно від технологічних прийомів вирощування в умовах Лісостепу Правобережного.

Дослідження проводили на дослідному полі кафедри кормовиробництва, меліорації і метеорології в умовах ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція». Польовий експеримент закладали за схемою: фактор А – травосумішки: 1 – буркун білий (контроль), 2 – буркун білий + кукурудза, 3 – буркун білий + просо, 4 – буркун білий + суданська трава, 5 – буркун білий + сорго; фактор В – норма висіву буркуну білого: 1

– 16 кг/га (контроль), 2 – 18 кг/га, 3 – 20 кг/га, 4 – 22 кг/га; фактор С – удобрення: без внесення добрив (контроль), N₄₅P₄₅K₄₅, N₆₀P₆₀K₆₀, N₆₀P₉₀K₉₀.

У досліді використовували буркун білий дворічний сорту Еней, гібрид кукурудзи – Кадр 267 МВ (ФАО 260), сорт проса – Козацьке, гібрид сорго – Довіста, сорт суданської трави – Білявка. Норма висіву злакового компоненту у складі бінарних злаково-бобових травосумішей становила 70 % від повної: просо – 2,25 млн схожих насінин на 1 га (20 кг/га), кукурудза – 60 тис. схожих насінин на 1 га (20 кг/га), суданська трава – 1,5 млн схожих насінин на 1 га (15 кг/га), сорго – 0,375 млн схожих насінин на 1 га (15 кг/га). Площа облікової ділянки – 25 м², повторення – чотириразове.

За результатами проведених досліджень встановлено, що зі збільшенням норми висіву бобового компоненту урожай надземної маси знижувався як в одновидових, так і в сумісних його посівах зі злаковими культурами незалежно від норми внесення мінеральних добрив. Зростання норми висіву буркуну від 16 до 22 кг/га знижувало його врожайність за сівби в чистому посіві без мінерального удобрення на 5,6 т/га, за внесення N₆₀P₉₀K₉₀ – на 6,4 т/га, що свідчить про негативну реакцію компонентів агрофітоценозу на щільне розміщення рослин на площі та зниження їх життєздатності.

Серед варіантів травосумішей найбільшу врожайність за норми висіву буркуну білого 16 кг/га формували змішані бінарні посіви бобового компоненту з суданською травою та сорго, які залежно від рівня мінерального удобрення забезпечували приріст врожаю на рівні 3,1-13,4 та 1,6-8,8 т/га, відповідно.

Максимальну врожайність вегетативної маси у досліді формували сумісні посіви буркуну білого із суданською травою за норми висіву бобової культури 16 кг/га та внесення N₆₀P₉₀K₉₀ – 51,5 т/га, що перевищувало контроль на 13,4 т/га. Приріст урожайності на аналогічному варіанті бінарної суміші із сорго становив 8,8 т/га. Найменший приріст за такої

взаємодії факторів забезпечував бобово-злаковий фітоценоз з просом – 5,4 т/га. Приріст надземної маси в посівах буркуну білого становив 9,2 т/га.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Zakhliebaiev M. V. (2018) Productivity of the white gorse in single-species and combined crops with cereal crops depending on mineral nutrition and sowing rates on chernozems typical in the conditions of the Right Bank Forest Steppe of Ukraine. *Naukovi dopovidi NUBiP Ukrainy*. No. 2 (72). URL: http://www.nbu.gov.ua/ejournals/Nd/2011_4/11ksm.pdf.
2. Kvitko H. P., Mazur V. A., Korniiichuk O. V. (2008) Bioenergetic evaluation of technologies for growing white mullet for fodder in the conditions of the right-bank forest-steppe of Ukraine. *Kormy i kormovyrobnytstvo*. No. 62. S. 133–139.
3. Annaeva M. I., Toreev F. N., Yakubov M. M., Allashov B. D., Mavlonova N., Tursoatov S. (2020). Agrotechnology of *Melilotus albus* cultivation in saline area. In IOP Conference Series: Earth and Environmental Science (Vol. 614, No. 1, p. 012170). IOP Publishing.

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ҐРУНТОВИХ І РОСЛИННИХ
РЕСУРСІВ ТА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА КРАЇНИ»**

м. Київ, 20–21 червня 2024 року

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ҐРУНТОВИХ І РОСЛИННИХ РЕСУРСІВ
ТА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА КРАЇНИ» (м. Київ, 20–21 червня 2024 року)
НУБІП України, 2024. 222 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

–Тонха О.Л., проректор з науково-педагогічної роботи, голова організаційного комітету;

–Літвінов Д.В., директор НДІ рослинництва та ґрунтознавства, професор кафедри агрохімії та якості продукції рослинництва ім. О.І. Душечкіна, співголова організаційного комітету;

–Ткаченко М.А., директор ННЦ «Інститут землеробства НААН» (за згодою);

– Паламарчук Р.П., в.о. директора Державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» (за згодою);

–Корнієнко В.І., директор УЛЯБП АПК НУБіП України

–Kashtanova Olena, Prof. Anhalt University of Applied Sciences, Germany (за згодою);

–Kutcher Randy, Prof. Saskatchewan University (за згодою);

–Jean Jong, Prof. Swedish University of Agricultural Sciences (за згодою);

–Ghaley Bhim, PhD. Prof Copenhagen University (за згодою);

–Sahar Azarkamand PhD. Researcher UNESCO Chair in Life Cycle and Climate Change (за згодою);

–Гаврилюк О.С., заступник декана агробіологічного факультету, доцент кафедри садівництва ім. проф. В.Л. Симиренка, секретар оргкомітету.

Члени організаційного комітету:

– Бикін А.В., завідувач кафедри агрохімії та якості продукції рослинництва ім. О.І. Душечкіна;

– Забалуєв В.О., завідувач кафедри ґрунтознавства та охорони ґрунтів ім. проф. М.К. Шикули;

– Завгородній В.М., заступник декана агробіологічного факультету, доцент кафедри технології зберігання, переробки і стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика;

- Каленська С.М., завідувач кафедри рослинництва
- Коваленко В.П., декан агробіологічного факультету, професор кафедри рослинництва;
- Мазур Б.М., завідувач кафедри садівництва ім. проф. В. Л. Симиренка, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;
- Макарчук О.С., завідувач кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М. О. Зеленського;
- Подпрятів Г.І., завідувач кафедри технології зберігання, переробки і стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б. В. Лесика;
- Танчик С.П., завідувач кафедри землеробства та гербології;
- Федосій І.О., завідувач кафедри овочівництва і закритого ґрунту;

Редактори випуску:

- **Літвінов Д.В.**, директор НДІ рослинництва та ґрунтознавства, професор кафедри агрохімії та якості продукції рослинництва ім. О.І. Душечкіна, співголова організаційного комітету;
- **Гаврилюк О.С.**, заступник декана агробіологічного факультету, доцент кафедри садівництва ім. проф. В.Л. Симиренка, секретар оргкомітету.